

PELASTUSSUUNNITTELU

Opas asuinrakennuksen pelastussuunnitelman tekoon

Teksti: Ilona Hatakka ja Helena Grönstrand

Ulkoasu ja taitto: Sanna Kivioja

Kannen kuva: Jukka Rasimus

Kopiontirajoitus: Tämän painotuotteen kopioiminen on tekijänoikeuslain (404/61) mukaisesti kielletty lukuun ottamatta Suomen valtion ja Kopiosto ry:n tekemässä sopimuksessa tarkemmin määriteltyä osittaista kopiointia opetustarkoituksiin. Teoksen muunlainen kopiointi tai tallentaminen digitaaliseen muotoon on ehdottomasti kielletty.

1. painos

ISBN 978-951-797-440-0

Paino: Tammerprint Oy, 2012

Julkaisija: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki

Puhelin 09 476 112, faksi 09 4761 1400

spekinfo@spek.fi

www.spek.fi

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	5
Pelastussuunnittelun vaiheet	6
Vaihe 1: Käynnistys	9
Vaihe 2: Riskien tunnistaminen	11
Vaihe 3: Ennaltaehkäisy	17
Vaihe 4: Varautuminen poikkeusoloihin	19
Vaihe 5: Toimintaohjeet asukkaille	23
Vaihe 6: Viestintä	25
Vaihe 7: Suunnitelman ylläpito	29

JOHDANTO

Rakennuksen omistajalla ja/tai haltijalla on yleinen velvollisuus varautua vaaratilanteisiin. Viime kädessä jokainen voi omalla toiminnallaan vaikuttaa oman asuinympäristönsä turvallisuuteen niin arjessa, häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Vähintään kolmen asuinhuoneiston rakennuksissa edellytetään kirjallista pelastussuunnitelmaa. Siinä on esitetty rakennukseen liittyvät vaaranpaikat ja riskit sekä annettu ohjeet niiden ennaltaehkäisemiseksi sekä vaaratilanteissa toimimiseksi.

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen omistaja tai haltija. **Paras asukas- ja kiinteistöturvallisuus saavutetaan**, kun pelastussuunnittelu tehdään aidossa yhteistyössä kiinteistön asukkaiden ja toiminnanharjoittajien, kuten kiinteistössä toimivien yritysten ja yhteisöjen kanssa. Itse tekemällä keskitytään juuri kyseisen kiinteistön oleellisiin, arjen turvallisuutta palveleviin tarpeisiin. Vaikka valmiit pohjat voivat auttaa pelastussuunnitelman laadinnassa, on asukkaiden ja muiden kiinteistön käyttäjien kannalta tärkeää, että pelastussuunnitelmaa ei laadita rakennukseen soveltumattomien mallien mukaan. Jos pelastussuunnitelman tekeminen ulkoistetaan, on tärkeää tietää mitä tilataan. Joka tapauksessa pelastussuunnitelman toteuttaminen ja ylläpito jäävät hallituksen ja asukkaiden tehtäväksi. Siksi on tärkeää perehdyttää hallitus, asukkaat ja muut sitä tarvitsevat valmiiseen suunnitelmaan. Hyvä käytäntö on koota pelastussuunnittelua

varten kiinteistöön erillinen ”turvallisuustiimi” kiinnostuneista asukkaista ja kiinteistön muista käyttäjistä.

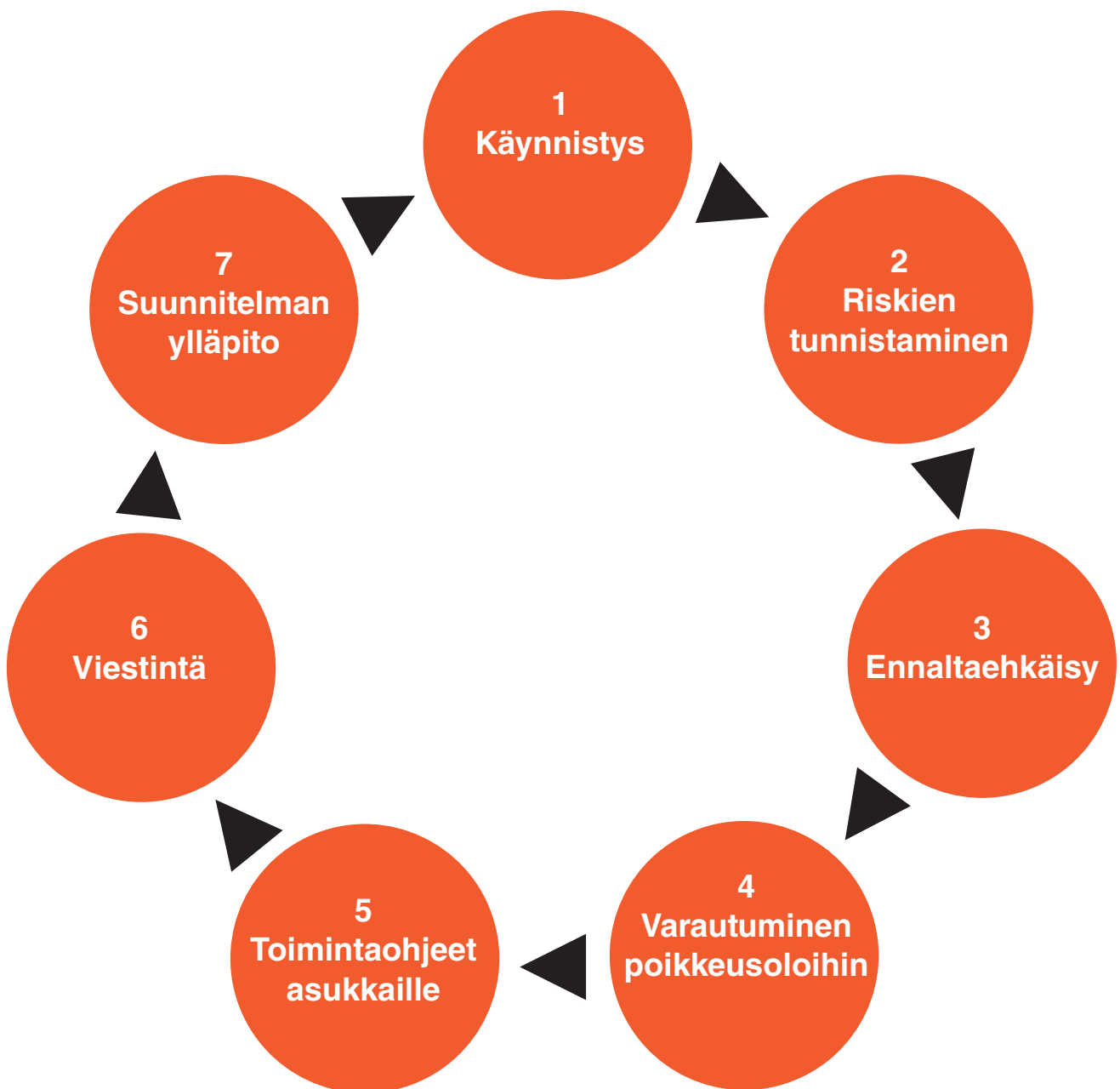
Tämä opas on tarkoitettu työkaluksi pelastussuunnitelman laatijoille. Opas täydentää sisäasiainministeriön keväällä 2012 julkaisemaa Asuinkiinteistön pelastussuunnitelman laadinta -ohjetta. Opas ei anna valmiita vastauksia vaan opastaa pelastussuunnitelman laatijoita omaehtoiseen ajatteluun lähtökohtanaan asuinkiinteistön erityispiirteet, ympäristö ja asukkaat.

Oppaan on tuottanut Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ja sen kirjoittamistyöstä ovat SPEKissä vastanneet varautumiskoordinaattori Ilona Hatakka ja viestintäpäällikkö Helena Grönstrand. Lisäksi oppaan tekstejä ovat kommentoineet turvallisuusasiantuntija Jari Pouta, turvallisuuspäällikkö Ilpo Leino, koordinaattori Mia Kunnaskari, varautumisjohtaja Karim Peltonen sekä turvallisuusasiantuntija Ira Pasi Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitosta. Opas on tehty yhteistyössä sisäasiainministeriön pelastussuunnitteluohjeen työryhmän kanssa. SPEK kiittääkin työryhmän jäseniä, joita ovat Alpo Nikula, SM; Katja Ahola, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto; Marina Furuholm, Isännöintiiliitto; Ansa Komi, Etelä-Karjalan pelastuslaitos; Hannu Kujanen, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos; Heikki Kangas, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos; Jaana Sallmén, Suomen Kiinteistöliitto; Jari Turunen, Pohjois-Karjalan pelastuslaitos; Kimmo Vähäkoski, Pelastusopisto; ja Heidi Partanen, Helsingin pelastuslaitos.

Raha-automaattiyhdistys on tukenut tämän oppaan valmistelua ja julkaisua.

Pelastussuunnittelun vaiheet

PELASTUSSUUNNITTELU TOTEUTETAAN VAIHEITTAIN

Pelastussuunnitelman laadinta on tässä oppaassa esitetty seitsenvaiheisena prosessina. Kuhunkin vaiheeseen liittyy toimenpiteitä, joista osa on tässä oppaassa esitetty erillisinä tehtävinä. Esitetty prosessin kulku on ohjeellinen, ja sen yksittäisiä vaiheita ja tehtäviä voidaan hyödyntää myös itsenäisinä, kokonaisuudesta irrotettavina toimenpiteinä. Oppaan tarjoamien mallien rinnalle tai tilalle voi oppaan käyttäjä vapaasti kehittää omia pelastussuunnittelua palvelevia käytäntöjään.

Alla on lyhyesti esitelty suunnitteluprosessin vaiheet. Kutakin vaihetta on käsitelty yksityiskohdaisemmin oppaan asianomaisissa luvuissa.

Vaihe 1

Tavoite: Pelastussuunnitelman laadinnan tai päivittämisen käynnistäminen

Toimenpiteet:

- Suunnitteluprosessin aikataulutus ja liittäminen osaksi taloyhtiön vuosisuunnittelua
- Asukkaiden motivointi
- Suunnitelman ylläpidosta ja päivittämisestä sopiminen

Vaihe 2

Tavoite: Vaarojen ja riskien tunnistaminen

Toimenpiteet:

- Riskinarviointimenetelmän valinta
- Havaintojen kirjaaminen
- Tehtävä 1: Turvallisuuskysely
- Tehtävä 2: Turvallisuuskävely
- Tehtävä 3: Tunnistettujen riskien kirjaaminen

Vaihe 3

Tavoite: Vaarojen ja riskien ehkäisy ja toimenpiteet

Toimenpiteet:

- Lähtökohtana tunnistetut riskit
- Suunnitelmat ja toimintaohjeet onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi
- Tehtävä 4: Vaaroja ehkäisevien toimenpiteiden kirjaaminen
- Tehtävä 5: Asukkaille annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Vaihe 4

Tavoite: Poikkeusoloja koskevien järjestelyjen lisääminen suunnitelmaan

Toimenpiteet:

- Perehdytään kiinteistössä suojautumiseen
- Tehtävä 6: Väestönsuojelun järjestelyt kiinteistössä
- Tehtävä 7: Omatoiminen väestönsuojan tarkastus
- Tehtävä 8: Väestönsuojan käyttöönottosuunnitelma

Vaihe 5

Tavoite: Toimintaohjeet erilaisia onnettomuuksia ja vaaratilanteita varten

Toimenpiteet:

- Lähtökohtana tunnistetut riskit
- Toimintaohjeiden laadinta kiireellisten ja kiireettömien onnettomuus- ja vaaratilanteiden varalle
- Tehtävä 9: Asukkaille annettavat toimintaohjeet
- Tehtävä 10: Kiinteistön sisäiset toimintaohjeet

Vaihe 6

Tavoite: Pelastussuunnitelmasta tiedottaminen ja toimintaohjeiden jakelu

Toimenpiteet:

- Viestintäsuunnitelman laatiminen
- Pelastussuunnitelmasta tiedottaminen
- Tehtävä 11: Viestinnän vuosikello
- Tehtävä 12: Viestintäsuunnitelmataulukko

Vaihe 7

Tavoite: Pelastussuunnitelman ylläpito

Toimenpiteet:

- Pelastussuunnitelman päivittämistä tukevista toimenpiteistä sopiminen
- Turvallisuuden omatoimisesta seurannasta päättäminen
- Turvallisuuskoulutuksen suunnittelu
- Tehtävä 13: Omatoiminen turvallisuusseuranta
- Tehtävä 14: Turvallisuuskoulutussuunnitelma

ESIMERKKI PELASTUSSUUNNITELMAN SISÄLLÖSTÄ

Voit ladata tämän pelastussuunnitelmapohjan myös osoitteesta www.spek.fi/pelastussuunnitelma.

1. Pelastussuunnitelman tiedot

- Pelastussuunnitelman laatimis- tai päivytyspäivämäärä
- Selostus siitä, miten pelastussuunnitelma on laadittu
- Kuka pelastussuunnitelman on laatinut
- Miten ja milloin pelastussuunnitelmaa päivitetään

2. Kiinteistön vaaranpaikat ja riskit

- Selostus, mitä riskejä kiinteistössä on tunnistettu
- Selostus, miten riskit ja vaaranpaikat on kartoitettu
- Onko kiinteistössä sellaisia toimijoita, jotka tulee erityisesti ottaa huomioon

3. Vaarojen ja riskien ennaltaehkäisy

- Selostus siitä, mihin toimenpiteisiin tunnistettujen riskien osalta on ryhdytty
- Selostus siitä, mitä ohjeita kiinteistön asukkaille on annettu vaarojen ja riskien ennaltaehkäisemiseksi

4. Omatoiminen varautuminen poikkeusoloihin

- Väestönsuojelun järjestelyt kiinteistössä
- Väestönsuoja
- Selostus väestönsuojan omatoimisesta tarkastuksesta
- Onko väestönsuojalle tehty käyttöönottosuunnitelma?

5. Toimintaohjeet erilaisia onnettomuuksia ja vaaratilanteita varten

- Mitä ohjeita asukkaille ja kiinteistössä säännöllisesti työskenteleville on annettu?
- Kiinteistön sisäiset (hallituksen/turvallisuustiimin/asukastoimikunnan) toimintaohjeet

6. Viestintä

- Selostus, miten pelastussuunnitelmasta ja siihen liittyvistä toimintaohjeista viestitään

7. Pelastussuunnitelman ylläpito

- Turvallisuustilanteen seuranta
- Mihin ja miten havaitut turvallisuuspuutteet raportoidaan
- Turvallisuuskoulutus kiinteistössä

LIITTEET

- kiinteistön/rakennuksen perustiedot
- keskeiset yhteystiedot
- toimintaohjeet

Säännöllisesti työskenteleviä:

Porraskäytäviä:

Hissejä:

1. Kiinteistön/rakennuksen perustiedot

Nimi ja osoite:

Rakennusvuosi:

Asuinhuoneistojen lukumäärä:

Asukasmäärä:

Liike- ja toimistohuoneistot:

2. Yhteystiedot

Omistajan/hallituksen/asukastoimikunnan:

Turvallisuustiimi:

Isännöitsijä:

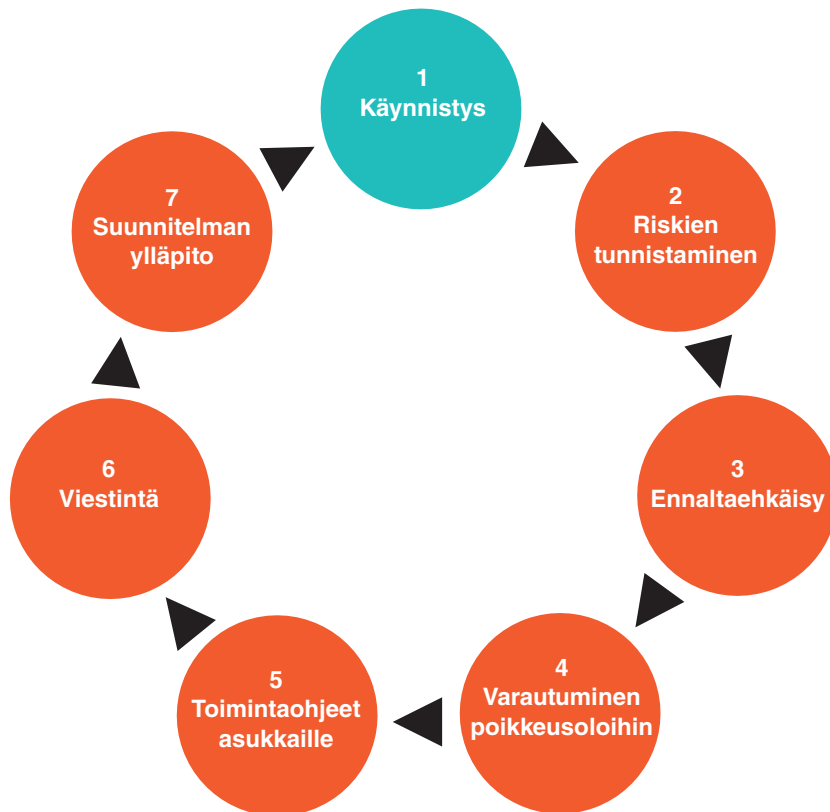
Kiinteistöhuolto:

Muut:

Vaihe 1

KÄYNNISTYS

Pelastussuunnitelma on laadittava asuinrakennuksiin, joissa on vähintään kolme asuinhuoneistoa. Vastuu pelastussuunnittelusta on rakennuksen omistajalla, taloyhtiössä esimerkiksi hallituksella. Pelastussuunnitelma on kiinteistökohtainen. Kiinteistössä, joka muodostuu kerrostalosta ja rivitalosta tai eri-ikäisistä rakennuksista, voi kuitenkin olla perusteltua ja tarpeen laatia kuhunkin erillinen suunnitelma.

Pelastussuunnittelussa tavoitteena on

- tunnistaa riskit
- ehkäistä tapaturmia ja onnettomuuksia
- varautua onnettomuustilanteisiin ja niissä toimimiseen.

Pelastussuunnittelussa huomioitavaa

- Asukkaat osallistuvat aktiivisesti pelastussuunnitteluun.
- Asukkaille tiedotetaan huolellisesti pelastussuunnitelman sisällöstä.
- Kiinteistössä on koulutettu turvallisuustiimi.

Pelastussuunnitelman laadinta kannattaa aloittaa yhteisellä päätöksellä, esimerkiksi taloyhtiön hallituksen kokouksessa. Vuokra-kiinteistöissä omistaja sopii tehtävänjaosta asukastoimikunnan kanssa. Suunnittelua käynnistetäessä sovitaan suunnitelman laadinnan aikataulu ja vaiheet. Hyvän pohjan tarjoaa tässä oppaassa esitetty vaiheistus. Työtä aloitettaessa on syytä **selvittää, millaisia toimijoita kiinteistössä on** asukkaiden lisäksi ja miten ne otetaan huomioon pelastussuunnitelmassa. Onko rakennuksessa esimerkiksi toimistoja, liikkeitä tai harrastustoimintaa järjestäviä yhteisöjä? Lisäksi on syytä tarkastaa, edellytetäänkö niiltä pelastussuunnitelmaa. Pelastussuunnitelma edellytetään esimerkiksi päivähoitopaikoilta ja yli 50 asiakaspaikan ravintoloilta. Jos kiinteistössä on tällaisia toiminnanharjoittajia, kannattaa selvittää, voidaanko pelastussuunnittelu tehdä yhteistyössä.

Pelastussuunnitelma vaatii ylläpitoa, päivittämistä. Turvallisuuden seurannasta ja pelastussuunnitelman **ylläpidosta kannattaa sopia ennalta**. Tärkeintä on huolehtia siitä, että suunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti ja että tehtäville on vastuuhenkilöt. Näin suunnitelman sisältö pysyy ajan tasalla ja palvelee aidosti arjen turvallisuustyötä.

Säännöllisellä seurannalla ja vuosittaisella päivityksellä voidaan seurata turvallisuustilanteen kehittymistä ja sen muutoksia sekä reagoida jopa ennakolta tarvittavin toimenpitein. Vuosittainen päivitys pitää myös työmäärän kohtuullisena. Katso päivittämistä tukevaa tehtävää nro 13.

Turvallisuus on yhteinen asia

Pelastussuunnitelman laatiminen on hyvä tilaisuus herättää kiinteistön asukkaiden mielenkiinto asuinympäristön vaaratekijöitä kohtaan sekä **motivoida asukkaita** turvallisuuden parantamiseen. Kun turvallisuus koetaan yhteiseksi ja kaikkien vastuulla olevaksi asiaksi, voi jokainen omalla toiminnallaan edistää yhteistä hyvää. Siksi pelastussuunnittelu tulee tehdä asukkaita kuullen ja sitouttaen.

Aiemmin käytäntönä oli nimetä ja kouluttaa asuinrakennuksiin turvallisuuspäällikkö. Käytäntö on edelleen toimiva, mutta sen rinnalle tai sen sijaan **kiinteistölle voidaan koota turvallisuustiimi**, joka toimii taloyhtiön hallituksen tai asukastoimikunnan tukena turvallisuuden kehittämisessä. Yhteistyössä on helpompaa edistää turvallisuutta, eikä kaikki toiminta jää yksinomaan hallituksen tai asukastoimikunnan varaan.

Keitä mukaan turvallisuustiimiin?

Turvallisuustiimissä on hyvä olla ainakin yksi hallituksen tai asukastoimikunnan jäsen sekä vähintään yksi asukas jokaisesta kiinteistöön kuuluvasta rakennuksesta. Myös toiminnanharjoittajien olisi hyvä olla edustettuina tiimissä. Tärkeää on, että tiedonkulku toimii. Tiimin jäseneksi valitaan ja koulutetaan turvallisuudesta

kiinnostuneita henkilöitä.

Mikä on turvallisuustiimin rooli ja tehtävät?

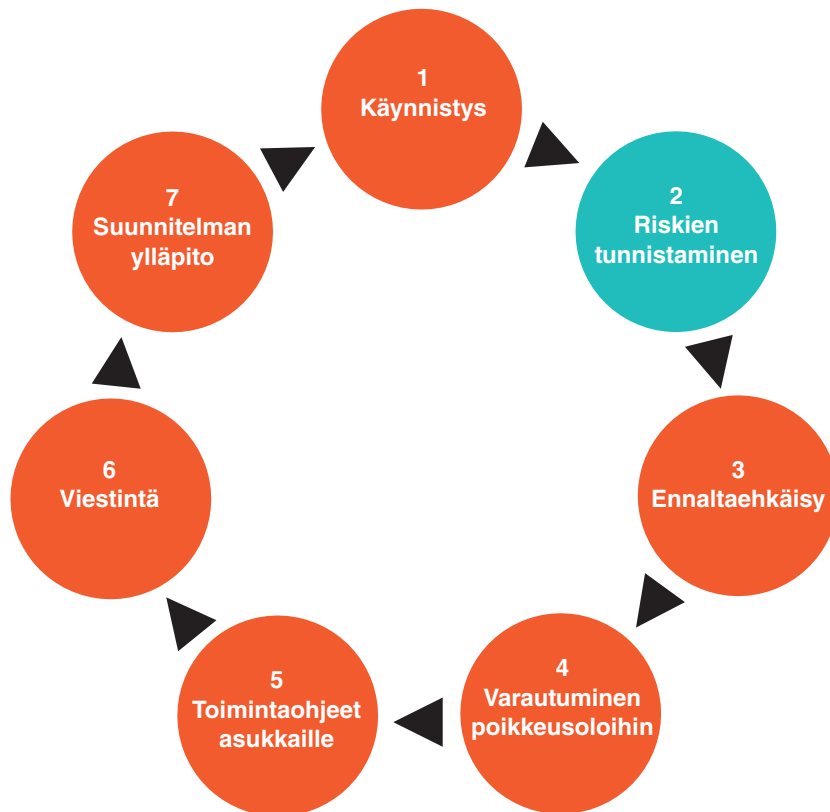
- Tiimin tehtävänä on asumisen ja taloyhtiön arjen turvallisuuden parantaminen yhdessä taloyhtiön hallituksen ja asukkaiden kanssa.
- Tiimi laatii pelastussuunnitelman yhdessä hallituksen kanssa.
- Tiimi tiedottaa ja viestii aktiivisesti pelastussuunnitelmasta ja turvallisuudesta.
- Tiimi toimii yhteyspisteenä asukkaiden ja kiinteistön käyttäjien sekä hallituksen välillä.
- Tiimi kokoaa havainnot turvallisuuteen liittyvistä puutteista, läheltä piti -tilanteista ja onnettomuuksista.

Jos kiinteistössä ei ole turvallisuuspäällikköä tai turvallisuustiimiä ei koota, voi hallitus tai asukastoimikunta tehdä pelastussuunnitelman itse. Se voi käyttää pelastussuunnitelman laatimisessa tukena isännöintipalveluita, jos tällaisesta on sovittu isännöintisopimuksessa, tai muutoin tilata työn ulkopuolelta. Pelastussuunnitelman laadintaa tai tilaamista varten on kuitenkin hyvä, että hallituksen ja turvallisuustiimin jäsenillä on **riittävä koulutus**, sillä vastuu pelastussuunnittelusta on viime kädessä rakennuksen omistajalla ja asukkailla. Ks. tehtävä 14.

Pelastussuunnittelu on nyt käynnistetty. Seuraavaksi siirrytään keräämään perustietoja sekä arvioimaan riskejä ja vaaranpaikkoja.

Vaihe 2

RISKIEN TUNNISTAMINEN

Pelastussuunnitelmassa on esitettävä selostus vaarojen ja riskien johtopäätelmistä. Se tarkoittaa vaarojen eli onnettomuus- ja tapaturmariskien tunnistamista ja niiden sekä niitä vastaavien toimenpiteiden kirjaimista pelastussuunnitelmaan. Toimenpiteet ovat joko onnettomuuksia ehkäiseviä tai niiden seurauksia lievittäviä.

Pelastussuunnitelma perustuu siihen, että

- tunnistetaan vaarat
- arvioidaan niiden aiheuttamat riskit
- jäsenetään tunnistetut riskit.

Pelastussuunnitelma aloitetaan nykytilanteen kartoittamisella. Tässä vaiheessa kartoitetaan ja arvioidaan **kiinteistöön liittyvät riskit** sekä selvitetään muut turvallisuutta koskevat tiedot, kuten esimerkiksi aikaisemmat pelastussuunnitelmat ja palotarkastusasiakirjat. Lisäksi tässä vaiheessa kootaan kiinteistön perustiedot, kuten rakennusala, portaikkojen ja hissien määrä, asuinhuoneistojen lukumäärä, asukasmäärä sekä kiinteistössä päivittäin säännöllisesti työskentelevien henkilöiden arvioitu määrä.

Asumisen turvallisuuden kannalta **heikommassa asemassa olevat erityisryhmät**, kuten vanhukset ja lapset, kannattaa myös arvioida, mutta on hyvä muistaa, ettei tällaisista henkilöistä saa ylläpitää henkilöluetteloita. Tärkeintä on, että vaaratilanteita varten tiedetään, onko kiinteistössä ihmisiä, jotka saattavat tarvita apua tai jotka tulee esimerkiksi viestinnässä ottaa huomioon erityisenä kohderyhmänä.

Miten riskitiedot kootaan

Onnettomuus- ja tapaturmariskien tunnistamiseen on useita eri menetelmiä. Tässä oppaassa on annettu kaksi toimintamallia: **turvallisuuskysely ja -kävely**. Riskit voidaan tunnistaa käyttäen molempia tai vain toista. Pääasia on, että riskit tunnistetaan mahdollisimman

laaja-alaisesti ja hyödynnetään asukkaiden kokemusperäinen tieto.

Kolmantena tehtävänä on **riskienarviointilomakkeen** täyttäminen. Verkkosivuilta löytyvään lomakkeeseen on koottu kattavasti erityyppisiä asumiseen liittyviä vaaranpaikkoja sekä riskejä (ks. tehtävä 3). Lomakkeen tarkoitus on helpottaa riskien tunnistamista ja kirjaamista etenkin pelastussuunnittelun alkuvaiheessa. Lomaketta voidaan lisäksi hyödyntää turvallisuuskyselyn ja -kävelyn toteutukseen.

Vaaroja arvioitaessa on muistettava, että ihminen ja inhimillinen toiminta ovat yleisimpiä onnettomuuksien ja vahinkojen aiheuttajia. Riskien arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös **asuinkiinteistöön liittyvät erityispiirteet**. Vaaroja ja riskejä löytää parhaiten tarkastelemalla huolellisesti asuinkiinteistöä, sen ympäristöä ja inhimillistä käyttäytymistä.

Asuinkiinteistöjen riskit liittyvät:

- ihmisiin (esim. huolimattomuus, toimintakyky tai laiminlyönnit)
- rakennuksiin ja pihapiiriin (esim. rakenteiden kunto, toiminnot, tontin ominaispiirteet)
- ympäristöön (esim. liikenne, teollisuus)

TEHTÄVÄ 1: Turvallisuuskysely

Pelastussuunnitteluprosessi voidaan aloittaa turvallisuuskyselyllä, jolla kootaan taustatietoa asumisen turvallisuuden nykytilasta. Monipuolista tietoa saadaan, kun kyselyt

suunnataan

- asukkaille
- huoltoyhtiölle
- isännöinnille
- kiinteistössä toimiville toiminnanharjoittajille.

Turvallisuuskyselyn kysymyksiä on aina pohdittava kiinteistökohtaisesti. Saadut vastaukset kootaan, ja turvallisuustiimi, hallitus tai asukastoimikunta käsittelee ne. Kysymykset voidaan uusia pelastussuunnitelman

päivityksen yhteydessä. Määrävälein tehdyillä kyselyillä saadaan sekä ajankohtaista että vertailutietoa kiinteistön turvallisuuden kehityksestä. Lisäksi kyselyn tekeminen herättää asukkaiden mielenkiintoa turvallisuusasioihin. Kerätyn aineiston käsittely ja säilytys kannattaa sopia viimeistään kartoitusta aloitettaessa. Tässä yhteydessä on hyvä muistaa myös vastausten luottamuksellinen käsittely.

Pelastussuunnittelun tässä vaiheessa käsitellään ainoastaan kyselyn vastauksissa esiintuotuja vaaranpaikkoja tai turvallisuusongelmia. Kyselyiden kautta ilmenneet muut asiat, esimerkiksi tiedottamiseen liittyvät, kannattaa käsitellä prosessin myöhemmissä vaiheissa.

ALLA ON LUETeltu ESIMERKKEJÄ TURVALLISUUSKYSELYN AIHEISTA

Kiinteistön riskien tunnistaminen

Onko kiinteistön alueella erityisiä vaaroja, jotka pitäisi mielestäsi huomioida?

- korkeuserot pihalla
- kaatumisvaarassa olevia puita
- katolta putoava lumi
- pihan liukkaus
- pihaliikenne
- ulkovalaistus
- lasten leikkipaikat
- pysäköinti
- ulkopuoliset henkilöt
- häiriökäyttäytyminen
- ilkivalta
- ulko-ovien lukitus
- yhteisten tilojen lukitus
- porrashuoneiden ja kellari-/ullakkotilojen valaistus
- rappukäytävän liukkaus
- suojakaiteiden puuttuminen portaikoissa
- tavaroiden säilytys yleisissä tiloissa
- tavaramäärä ullakolla
- sähkövika
- lämmitysjärjestelmä
- vesivahinko
- kosteusvaurio
- onko kiinteistössä sattunut aikaisemmin tulipaloja?
- onko kiinteistöön murtauduttu?
- muu, mikä?

Asuntokohtaisten riskien tunnistaminen

Kirjaa asuntosi kaikkien huoneiden vaaranpaikat/riskit:

- eteinen
- keittiö
- kylpyhuone
- sauna
- olohuone
- makuuhuone 1
- makuuhuone 2 jne.

Asunnon varustus

- Onko asunnossasi 1 palovaroitin jokaista alkavaa 60 neliometriä kohden?
- Onko palovaroittimet asennettu oikein ja niiden toiminta testattu kuukausittain?
- Onko asunnossasi sammutuspeite ja käsiammutin?
- Onko asuntosi kotivakuutus kunnossa?

Asukkaiden osaaminen ja kiinnostus turvallisuuteen

- Onko asuntosi asukkailla hätäensiaputaitoja ja alku-sammutustaitoja?
- Onko asuntosi asukkailla kiinnostusta osallistua turvallisuuskoulutukseen?
- Onko asuntosi asukkailla kiinnostusta osallistua yhtiön turvallisuustehtäviin?
- Onko asuntosi asukkailla riittävästi tietoa yhtiön pelastussuunnitelmasta?

Asukkaiden tiedon- ja ohjeistuksen tarve

- Miten toimit, jos asunnossa palaa?
- Osaatko hälyttää apua, jos asunnossa syttyy tulipalo?
- Missä on asunnon varatie?
- Miten toimit, jos porrashuoneessa on savua?
- Miten hoidat asunnon ovien, ikkunoiden ja ilmastoinnin sulkemisen ja tiivistämisen, jos porrashuoneessa on savua tai joudut muusta syystä suojautumaan sisätiloihin?
- Missä on kiinteistön kokoontumispaikka?
- Mistä löytyy huoltoyhtiön päivystysnumero?
- Kuinka toimit vesivahingon sattuessa?

TEHTÄVÄ 2: Turvallisuuskävely

Turvallisuuskävely on toinen käytännölläheinen tapa selvittää asuinkiinteistön turvallisuustaso, erilaiset vaaranpaikat ja riskit. Turvallisuuskävely tarkoittaa kävelykierrosta, jonka aikana kartoitetaan asukkaiden tunnistamat vaaranpaikat tai vaarallisiksi koetut paikat tai seikat. Turvallisuuskävely voidaan suorittaa joko koko kiinteistön osalta yhdellä kerralla tai sitten useammassa osassa rakennus- tai aihekohtaisesti, esimerkiksi keskittyen ulkoalueiden turvallisuuteen, paloturvallisuuteen tms.

Riskien tunnistaminen turvallisuuskävelyn avulla

Turvallisuuskävelyyhyn on hyvä saada mukaan laajasti kiinteistön asukkaita sekä isännöitsijä ja kiinteistönhoitaja, vähintään kuitenkin hallitus tai asukastoimikunta sekä turvallisuustiimi.

Ennakkojärjestelyt

- Valitaan sopiva ajankohta turvallisuuskävelyn toteuttamiselle.
- Tutustutaan etukäteen verkkosivuilta saatavaan riskienarviointilomakkeeseen (ks. tehtävä 3).
- Varataan mukaan kirjaamisvälineet, kamera, taskulamppu, asuinkiinteistön asemapiirros, kuntoarviot, kartta lähiympäristöstä sekä tarvittavat avaimet lukittuja tiloja varten.
- Tutustutaan aikaisempaan pelastussuunnitelmaan, jos sellainen on, sekä muihin kiinteistön turvallisuuteen liittyviin dokumentteihin.

Turvallisuuskävelyllä

- Turvallisuuskävelyn aluksi käydään läpi aikataulu, tavoite ja toteutus.
- Osallistujia kannustetaan tuomaan esille heitä askarruttavat turvallisuusasiat.
- Kävellään läpi rakennus sekä lähiympäristö, käytetään apuna riskienarviointilomaketta tai kirjataan havainnot muuten ylös.
- Kävely voidaan jäsentää esimerkiksi siten, että edetään ulkoalueista sisätiloihin.
- Huomioidaan myös mahdolliset tulevat remontit ja muutokset asuinkiinteistössä sekä lähiympäristössä.

Kävelyn jälkeen

- Kokoonnutaan ja laaditaan yhteenveto tunnistetuista turvallisuuspuutteista.
- Yhteenveto voidaan tehdä riskienarviointilomaketta käyttäen.
- Kirjataan toimenpiteet pelastussuunnitelmaan.

Seurantakävely

- Järjestetään seurantakävely pelastussuunnitteluprosessin loppupuolella tai päivityksen yhteydessä.
- Turvallisuuskävely voi olla myös pelastussuunnitelman päivittämisen työkalu.
- Seurantakävelyllä voidaan kutsua kaikki asukkaat, jolloin se toimii viestinnällisenä keinona tiedottaa asuinkiinteistön turvallisuusjärjestelyistä ja pelastussuunnittelusta.

TEHTÄVÄ 3: Tunnistettujen riskien kirjaaminen

**Riskienarviointilomake löytyy osoitteesta
www.spek.fi/pelastussuunnitelma.**

Riskienarviointilomaketta käyttäen voidaan tarkistaa, mitkä riskit ja vaarat liittyvät juuri kyseiseen asuinkiinteistöön. Vaikka lomakkeesta löytyy erilaisia vaaroja ja riskejä laaja-alaisesti, on aina tarkasteltava, mitkä vaarat ja riskit koskevat kutakin kohdetta. Siksi kunkin riskin kohdalle kirjataan, onko sillä asianomaiselle kiinteis-

tölle merkitystä, onko asia kunnossa tai edellyttääkö se korjaamista. Jos asuinkiinteistössä havaitaan sellaisia riskejä, joita lomakkeessa ei ole mainittu, ne lisätään lomakkeeseen. Lisäksi kunkin riskin kohdalle voidaan edelleen kirjata seuraavassa vaiheessa tarpeelliset toimenpiteet sekä vastuuhenkilö, joka ei välttämättä itse hoida asiaa, vaan valvoo, että se tulee hoidetuksi.

VAARAN-PAIKKA	RISKI	EHKÄISEVÄT TAI KORJAAVAT TOIMENPITEET	EI MERKITYSTÄ / KUNNOSSA / KORJATTAVA	PÄÄTETTY TOIMENPIDE	VASTUUHENKILÖ	HOIDETTU PVM
ULKOALUE						
OSOITE-MERKINNÄT PUUTTEELLISET	AVUN SAAMINEN VIIVÄSTYY	TALON NUMERON (RIITTÄVÄN ISO JA SOPIVAN VÄRINEN) TULEE NÄKYÄ KAIKISTA SUUNNISTA TALOON TULTAESSA SEKÄ MYÖS PIMEÄLLÄ.				
KATOLTA PUTOAVAT LUMET JA JÄÄT	TAPATURMAT, KUOLEMA	SISÄLLYTETÄÄN HUOLTO-SOPIMUKSEEN VELVOITE VALVOA LUMIEN JA JÄIDEN KERTYMISTÄ KATOLLE SEKÄ NIIDEN PUHDISTUS KATOLTA, LUMIESTEET. PIHAN SUUNNITTELU, TARVITTAESSA ESTETÄÄN KULKU.				
VARASTOJEN LUKITSEMATTOMUUS	ILKIVALTA, VARASTAMINEN, TUHOPOLTTO	VARASTOJEN OVET AINA LUKITTU. ROSKAKATOKSEN LUKITUS HANKALOITTA TUHOPOLTTO-MAHDOLLISUUTTA.				

Kuva 1: Esimerkki riskienarviointilomakkeeseen kirjattavista asioista.

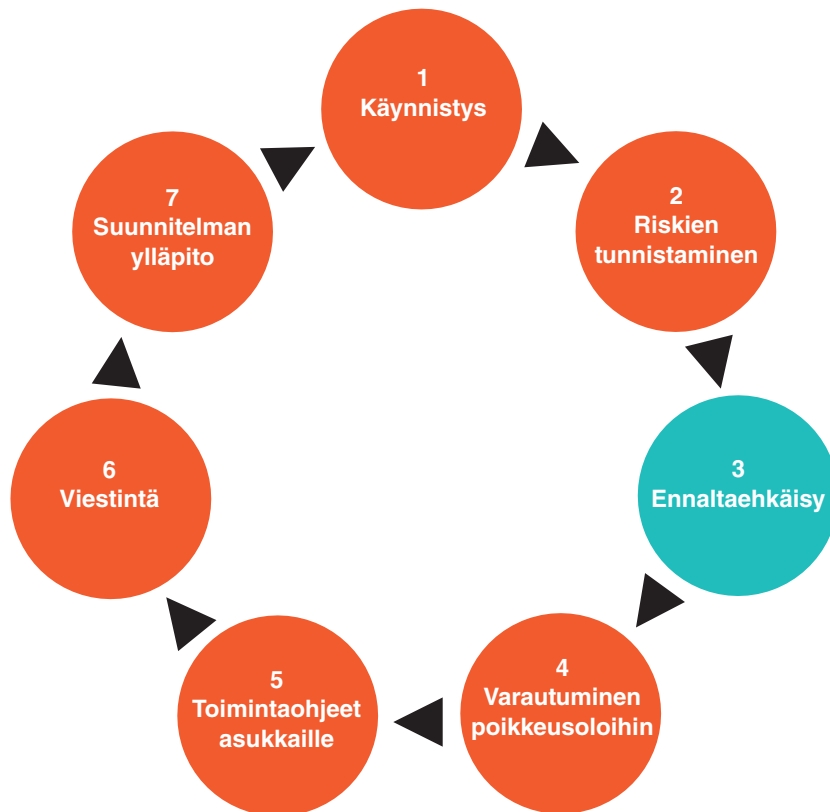
Mikäli riskien kartoitukseen ei käytetä turvallisuuskyselyä tai -kävelyä, on suositeltavaa, että riskienarvioinnin tekee vähintään hallitus tai asukastoimikunta tai turvallisuustiimi, ei yksi henkilö. Tavoitteenahan on saada mahdollisimman monipuolinen näkemys kohteeseen liittyvistä riskeistä. Siksi mukaan on hyvä saada laaja edustus eri asukasryhmistä, mahdolliset toiminnanharjoittajat sekä isännöitsijä ja kiinteistöhoitaja.

Kiinteistön riskit on nyt tunnistettu. Seuraavaksi suunnitellaan niitä ehkäisevät toimenpiteet.

Vaihe 3

ENNALTAEHKÄISY

P elastussuunnitelmassa on selostettava, miten asukkaita, kiinteistössä säännöllisesti työskenteleviä, kuten yritysten henkilökuntaa tai kiinteistöhoitajaa, on ohjeistettu ehkäisemään vaaroja ja riskejä. Tavoitteena on ehkäistä riskit mahdollisimman hyvin.

Kun vaarat ja riskit on tunnistettu

- suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet, sekä ehkäisevät että vahinkoja rajoittavat
- laaditaan aikataulut ja sovitaan vastuut
- seurataan toimenpiteiden toteutumista.

Toimintaohjeet vaarojen ja riskien ehkäisemiseksi

- kertovat, miten onnettomuuksia ja tapaturmia ehkäistään
- jaetaan asukkaille ja muille kiinteistön käyttäjille
- voidaan sisällyttää pelastussuunnitelman liitteisiin.

TEHTÄVÄ 4:

Vaaroja ehkäisevien toimenpiteiden kirjaaminen

Kun edellisessä vaiheessa kootut riskit ja vaarat on kirjattu ylös ja jäsennetty riskienarviointilomakkeen avulla, päätetään ehkäisevistä toimenpiteistä ja kirjataan nekin lomakkeeseen.

Toimenpiteet voivat kohdistua:

- kiinteistön kuntoon (esimerkiksi puutteellisen valaistuksen tai lukituksen korjaaminen)
- kiinteistön hoitoon (esimerkiksi hiekoitus tai muu ulkoalueiden siivous)
- asukkaiden toimintaan (esimerkiksi asukkaille annettavat ohjeet ja neuvot).

Koska merkittävä osa asumisen vaaroista liittyy asukkaiden omaan toimintaan, on heille jaettavilla vaarojen ja riskien ehkäisyyn tähtäävillä ohjeilla suuri merkitys asuinkiinteistön ja sen asukkaiden turvallisuudelle. Kiinteistön kuntoon ja hoitoon liittyvien toimenpiteiden osalta päätetään niiden kiireellisyydestä ja sovitaan korjaamisesta ja vastuutahosta yhteistyössä isännöintiyhtiön kanssa.

TEHTÄVÄ 5:

Asukkaille annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Asukkaille annetaan toimintaohjeet onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisemiseksi. Lisäksi annetaan ohjeet, kenelle ja miten asukkaat voivat raportoida havaitsemistaan puutteista tai riskeistä. Katso tehtävä 13.

Toimintaohjeiden lisäksi asukkaille on hyvä jakaa taustatietoa yleisimmistä vaaroista, kuten tulipalojen syttymissyistä, koti- ja vapaa-ajan tapaturmista ja muista arkeen ja asumiseen liittyvistä onnettomuuksista. Erityisesti on hyvä korostaa toimia, joiden kautta on-

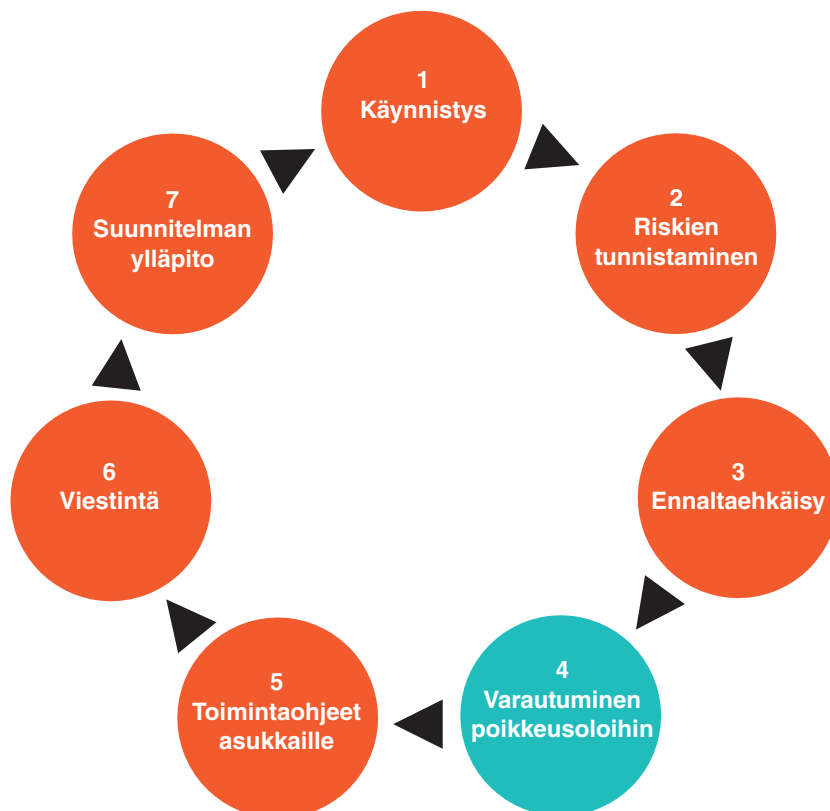
nettomuuksia ja tapaturmia ehkäistään kodin piirissä. Ohjeistuksessa kannattaa käyttää apuna havainnollistavia kuvia, sillä ne helpottavat viestin perillemenoa. Myös valmiita materiaaleja, kuten esitteitä, kannattaa käyttää.

Toimintaohjeita ja tietoa vaarojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisystä löytyy esimerkiksi osoitteesta www.spek.fi/pelastussuunnitelma.

Vaarojen ja riskien ehkäisy ja toimenpiteet on nyt määritelty. Tämän jälkeen on vuorossa varautuminen väestönsuojeluun ja poikkeusoloihin.

Vaihe 4

VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN

Pelastussuunnitelmasta tulee ilmetä, kuinka omatoiminen varautuminen on poikkeusoloissa järjestetty. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, miten väestönsuojeluun on kiinteistössä varauduttu. Asumisen turvallisuuden keskeiset riskit ja vaarat ovat poikkeusoloissa pääosin samat kuin normaalioloissa. Lisäksi poikkeusoloihin liittyy omia erityisiä tekijöitä. Poikkeusoloissa omatoimisuuden merkitys kasvaa. Kiinteistöissä vastataan esimerkiksi asukkaiden suojaamisesta sisälle tai väestönsuojoihin sekä ensiapu-, raivaus- ja sammutustehtävistä.

Pelastussuunnitelman poikkeusoloja koskevaan kohtaan kirjataan

- väestönsuojelun järjestelyt
- väestönsuojan kunnossapito ja varustus
- valmius suojautumiseen
- varautuminen evakuointiin.

Poikkeusoloilla tarkoitetaan laajasti sellaisia koko yhteiskuntaan liittyviä uhkia, joiden hallinta edellyttää tavanomaisesta poikkeavia järjestelyitä. Kiinteistöjen omatoiminen varautuminen liittyy ensisijaisesti **sodanuhkaan tai suuronnettomuuksiin** ja niissä tarvittavien väestönsuojelutehtävien toteuttamiseen. Kiinteistön asukkaita voidaan valmiuslain nojalla määrätä poikkeusoloissa **väestönsuojelutehtäviin**.

Poikkeusoloista ilmoittavat viranomaiset. Kiinteistökohtaista väestönsuojelua johtavat pelastusviranomaiset, jotka myös ohjeistavat ja tiedottavat asiasta tarvittaessa. Rakennuksen omistajan vastuulla on normaalioloissa **ylläpitää riittävää valmiutta** ja huolehtia siitä, että esimerkiksi väestönsuojat ovat ja säilyvät toimintakuntoisina.

TEHTÄVÄ 6: Väestönsuojelun järjestelyt kiinteistössä

Asukkaille annetaan ohjeet siitä, kuinka yleisen vaaramerkin aikana toimitaan ja kuinka sisälle suojaudutaan. Pelastussuunnitelmas- ta on käytävä ilmi, onko kiinteistössä väestönsuojaa tai kuuluuko kiinteistö jonkun yhteissuojan piiriin vai onko kiinteistö kokonaan ilman suojapaikkaa.

Mikäli kiinteistössä on väestönsuoja, huolehditaan sen toimintakunnosta sekä varaudutaan sen käyttöön- ottoon viranomaisten määräyksestä. Jos kiinteistön väestönsuojelupaikat sijaitsevat yhteissuojassa, pelastussuunnitelmaan kirjataan tarvittava tieto suojan sijainnista. Kiinteistöissä, joilla ei ole väestönsuojaa tai suojapaikkoja, varaudutaan suojaamaan asukkaat sisälle.

Varautuminen evakuointiin

Poikkeusoloja varten viranomaiset ovat varautuneet evakuoimaan väestöä turvaan. Asukkaat voidaan joutua evakuoimaan myös jossain paikallisessa vaaratilanteessa tai kiinteistössä tapahtuvan tulipalon tms. onnettomuuden yhteydessä. Viranomainen antaa tarkemmat ohjeet, jos ihmisiä joudutaan evakuoimaan. Toimenpiteiden yhteydessä asukkaille annetaan myös tarkempia tietoja siitä, mitä varusteita ja elintarvikkeita otetaan mukaan.

Evakuoinnit otetaan huomioon asukkaille annettavassa ohjeistuksessa. Niissä osoitetaan asukkaille yhteinen kokoontumispaikka. Lisäksi ohjeissa voidaan muistuttaa välttämättömistä tarvikkeista, kuten henkilöllisyystodistuksista, lääkkeistä sekä lääkeresepteistä.

Muistilista asuinkiinteistöihin, joissa on talokohtainen väestönsuoja:

Luettelo väestönsuojan pakollisista varusteista sekä muusta suojelumateriaalista löytyy osoitteesta www.spek.fi/pelastussuunnitelma.

- Väestönsuojan omistajan on huolehdittava suojan sekä sen laitteiden ja varusteiden käyttökunnon säilyttämisestä.
- Laitteiden toimintakunnossa pitäminen edellyttää säännöllistä huoltoa ja tarkastusta. Tarvittavat huolto- ja tarkastustoimenpiteet riippuvat laitteesta, ja ne kerrotaan laitteen valmistajan laatimassa käyttö- ja huolto-ohjeessa. Väestönsuojan laitteiden huollon voi tehdä kiinteistön huoltoliike tai koulutuksen saanut muu tah.
- Väestönsuojan tulee tarkastaa 10 vuoden välein. Tar-

kastuksen järjestämisestä vastaa taloyhtiön hallitus. Virallisen tarkastuksen voi tehdä riittävän koulutuksen saanut, viranomaisten hyväksymä tah.

- Asukkaille tulee jo normaalioloissa ohjeistaa väestönsuojaan suojautumisen mahdolliset tilanteet ja suojautumisen periaatteet.

- On suositeltavaa, että kiinteistöstä nimetään ja koulutetaan vastuuhenkilö. Hänen avullaan taloyhtiössä on riittävästi osaamista myös siltä varalta, että suojaa täytyy käyttää poikkeusoloissa.

Muistilista asuinkiinteistöihin, joissa suojapaikat ovat yhteisessä väestönsuojassa:

- Osa asuinkiinteistöjen suojapaikoista on yhteissuojissa, jotka ovat käytännössä kalliosuojia.
- Pelastussuunnitelmaan tulee kirjata tieto, ovatko ta-

loiyhtiön suojapaikat yhteisessä suojassa ja kuka suojaa ylläpitää. Jos asia ei ilmene taloyhtiön dokumenteista, sen voi kysyä pelastuslaitokselta.

TEHTÄVÄ 7: Omatoiminen väestönsuojan tarkastus

Omatoimiseen tarkastukseen on olemassa valmis tarkastuslista: www.spek.fi/pelastussuunnitelma.

Nkyisten säädösten mukaisesti väestönsuoja tulee pitää sellaisessa kunnossa, että se on otettavissa käyttöön 72 tunnin kuluessa viranomaisen antamasta määräyksestä. Tämän vuoksi taloyhtiön hallituksen on tärkeää tietää perusteet väestönsuojan kunnossapidosta, huollosta ja tarkastamisesta sekä varustuksesta. Tätä varten on suositeltavaa, että yksi tai useampi hallituksen, asukas-toimikunnan tai turvallisuustiimin jäsen hankkii riittävän koulutuksen ja ottaa vastatakseen väestönsuojan ylläpidosta.

Väestönsuojan ja sen varusteiden kunnan seuraamiseksi suositellaan vuosittaista omatoimista tarkastusta. Tarkastuksessa käydään läpi silmämääräisesti väes-

tönsuojan kunto ja suojan laitteet ja varusteet sekä tarvittavat asiakirjat. Samalla varmistetaan, että kaikkiin tarkastettaviin kohteisiin on pääsy. Suojatilojen kunto tutkitaan aistivaraisesti, mm. toimiiko ilmanvaihtolaite (suojapuhallin), onko valaistus kunnossa tai onko tiloissa kosteutta. Myös ilmanvaihtoventtiilien ja muiden sulkuventtiilien, kuten vesijohtojen ja viemärin toiminta, testataan.

Pelastussuunnitelmaan kirjataan tieto siitä, miten väestönsuojan vuosittainen huolto ja tarkastus järjestetään eli kuka suojan huoltaa ja tarkastaa sekä milloin nämä hoidetaan. Omatoimisesta tarkastuksesta laaditaan lyhyt yhteenveto, joka voidaan liittää osaksi pelastussuunnitelmaa.

TEHTÄVÄ 8: Väestönsuojan käyttöönottosuunnitelma

Taloyhtiökohtaiseen väestönsuojaan suojaumiseksi tarvitaan väestönsuojan käyttöönottosuunnitelma ja suojaumisohjeet, joista selviää, miten väestönsuoja

- 1) tyhjennetään (esim. pyörävaraston tyhjentäminen)
- 2) saatetaan käyttökuntoon väestönsuojelua varten
- 3) palautetaan takaisin arkikäyttöön.

Pelastussuunnitelmaan kirjataan, että väestönsuojan käyttöönottosuunnitelma on laadittu. Käyttöönotto-

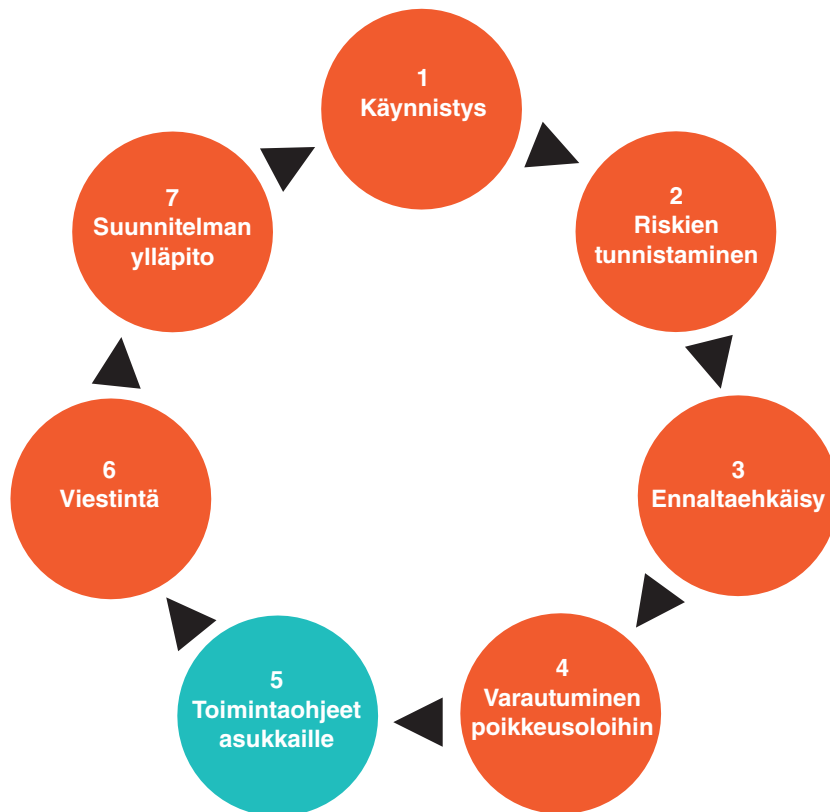
suunnitelma säilytetään väestönsuojan tarkastuspöytäkirjan ja laitteiden käyttöohjeiden kanssa väestönsuojassa, jotta asiakirjat ovat tarvittaessa saatavilla.

Lisätietoja väestönsuojan käyttökuntoon laiton ja suojautumisen suunnittelusta saa Väestönsuojan huolto ja käyttö -oppaasta (SPEK).

Omatoiminen varautuminen väestönsuojeluun ja poikkeusoloihin on nyt suunniteltu. Tämän jälkeen ovat vuorossa toimintaohjeet erilaisia onnettomuuksia varten.

Vaihe 5

TOIMINTAOHJEET ASUKKAILLE

Pelastussuunnitelmassa on selostettava, miten asukkaita, toiminnanharjoittajia ja muita kiinteistön käyttäjiä, kuten kerhonohjaajia, on ohjeistettu erilaisia onnettomuus- ja vaaratilanteita varten. Toimintaohjeet tulee suunnitella sekä taloyhtiön että asukkaiden näkökulmasta. Turvallisuustiimin tai taloyhtiön hallituksen tehtävä on arvioida, mitä ohjeita tarvitaan, ja huolehtia ohjeiden jakamisesta asukkaille ja toiminnanharjoittajille.

Toimintaohjeet vaara- ja onnettomuustilanteita varten

- opastavat, miten onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimitaan oikein
- jaetaan asukkaille ja muille kiinteistön käyttäjille
- voidaan sisällyttää pelastussuunnitelman liitteisiin.

TEHTÄVÄ 9: Asukkaille annettavat toimintaohjeet

Asukkaiden ja toiminnanharjoittajien tiedot, taidot ja osaaminen ovat avainasemassa taloyhtiön turvallisuuden hallinnassa. Avun saapuminen voi onnettomuustilanteissa normaalistikin kestää pitkään ja siksi on hyvä, mitä mahdollisimman moni asukas osaa toimia oikein omaksi ja naapurin hyväksi vaaratilanteissa.

Asuinkiinteistöissä tulisi ohjeistaa ainakin, miten

1. hätäilmoitus tehdään esimerkiksi sairauskohtauksen tai tulipalon sattuessa (112)
2. toimitaan oikein tulipalossa
3. tunnistetaan yleinen vaaramerkki ja suojaudutaan kotiin (nk. sisälle suojautuminen)
4. selviydytään omavaraisesti kotona muutaman vuorokauden ajan erilaisten häiriötilanteiden, kuten pitkän sähkökatkon aikana.

Lisäksi on hyvä, että kiinteistön asukkaat

- osaavat antaa hengen pelastavaa ensiapua
- osaavat alkusammutuksen
- osaavat vesivahinkojen ensitoimenpiteet
- tietävät kiinteistön kokoontumispaikan
- tietävät kiinteistön väestönsuojan sijainnin.

Edellä listattuja taitoja voidaan verrata turvallisuuskyseilyn tuloksiin ja näin arvioida sitä, millä tasolla turvallisuustaidot kiinteistössä ovat. Tarvittaessa asukkaiden taitoja voidaan kehittää järjestämällä koulutusta. Hyvä käytäntö on esimerkiksi yhteisen alkusammutusharjoituksen järjestäminen koko kiinteistön asukkaille.

TEHTÄVÄ 10: Kiinteistön sisäiset toimintaohjeet

Asukaskohtaisten ohjeiden lisäksi pelastussuunnitelmaan kirjataan kiinteistön sisäinen ohjeistus ja käytännöt vaara-, onnettomuus- ja häiriötilanteissa. Nämä ohjeet on tarkoitettu ensisijaisesti turvallisuustiimin, hallituksen tai asukastoimikunnan käyttöön, ja ne on syytä laatia yhteistyössä isännöitsijän sekä kiinteistöhuollon kanssa. Ohjeissa voidaan varautua esimerkiksi siihen, miten turvallisuustiimin, hallituksen tai asukastoimikunnan jäsenet toimivat, kun jotain sattuu.

Tällaisia voivat olla esimerkiksi:

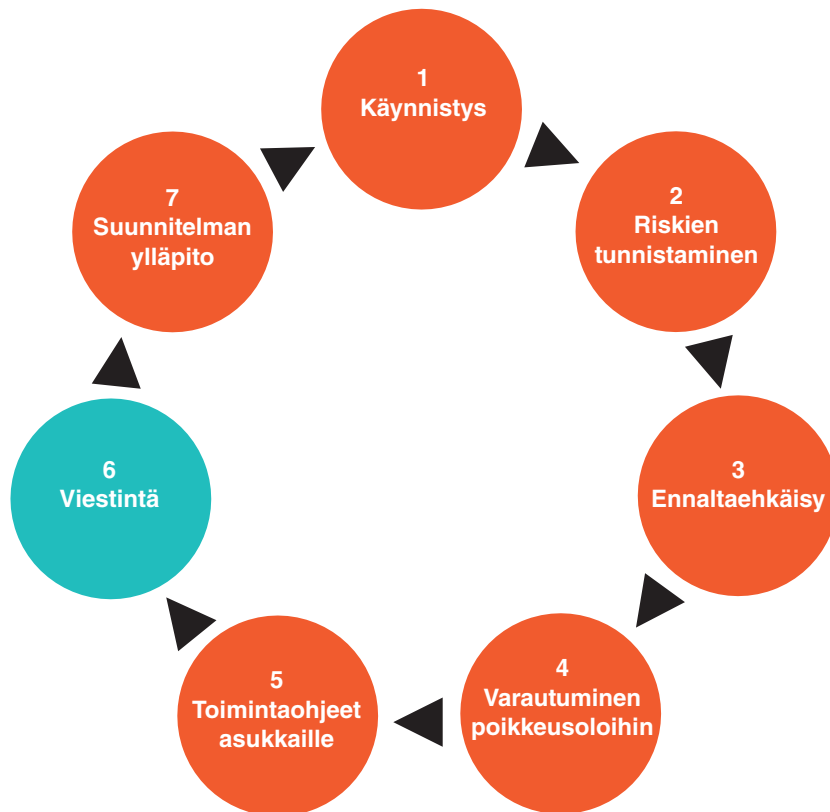
- ilmastoinnin ja/tai muiden järjestelmien pysäyttäminen
- hissien tarkistaminen sähkökatkotilanteessa
- onnettomuuksista tiedottaminen ja viestintä
- muut mahdolliset talon turvallisuuteen liittyvät yhteiset tehtävät.

Vaaratilanteisiin liittyvät toimintaohjeet on nyt laadittu. Tämän jälkeen on vuorossa viestintä.

Vaihe 6

VIESTINTÄ

Kaikilla asukkailla on oikeus perehtyä kiinteistön pelastussuunnitelmaan ja siihen liittyviin ohjeisiin. Ohjeiden avulla he osaavat ehkäistä onnettomuuksia sekä toimia oikein onnettomuus- ja vaaratilanteissa. Ohjeita tarvitaan paitsi jokapäiväisiä riskejä ja vaaroja myös poikkeusoloja varten. Tiedottaminen voidaan sopia hallituksen, asukastoimikunnan tai turvallisuustiimin tehtäväksi.

Viestinnässä huomioitavaa:

- Asukkaat ja toiminnanharjoittajat tietävät, mistä pelastussuunnitelma löytyy.
- Asukkaille, toiminnanharjoittajille ja muille kiinteistössä toimiville on jaettu toimintaohjeet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ja niissä toimimiseksi.
- Pelastussuunnitelmasta tiedotetaan säännöllisesti ja kattavasti.

Pelastussuunnitelman on oltava kaikkien sellaisten henkilöiden saatavilla, joita se koskee. Se voi sijaita esim. verkkosivuilla, isännöintiyhtiötyöryhmässä ja huoltoyhtiössä.

Mikäli taloyhtiöön kuuluu useita rakennuksia ja niissä on erilaiset pelastussuunnitelmat, tiedotetaan pelastussuunnitelmasta jokaisen rakennuksen asukkaille ja toiminnanharjoittajille erikseen. Tiedottamisessa otetaan huomioon kunkin rakennuksen ominaispiirteet.

Kuka tiedottaa?

- Tiedottaminen on asuinkiinteistön omistajan vastuulla.
- Talon turvallisuustiimi voi toimia merkittävänä apuna tiedottamisessa.
- Myös isännöintisopimuksessa on voitu sopia, että tiedottaminen kuuluu isännöintipalveluihin.

Kenelle tiedotetaan?

- asukkaille
- toiminnanharjoittajille
- kiinteistössä säännöllisesti työskenteleville

Kuinka usein tiedotetaan?

- pelastussuunnitelman valmistumisen jälkeen
- pelastussuunnitelman päivittämisen jälkeen
- mieluiten kuukausittain, jotta turvallisuusasiat pysyvät mielessä

Mistä tiedotetaan?

- Mitä riskejä kiinteistöön ja asumiseen liittyy?
- Miten riskejä ja vaaroja ehkäistään?
- Miten onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimitaan oikein?
- Miten akuuteissa tilanteissa toimitaan?

Tiedotepohja löytyy osoitteesta www.spek.fi/pelastussuunnitelma.

MITEN TIEDOTETAAN?

Suosittelavaa on, että tiedottamisessa käytetään useita keinoja. Verkkosivujen käyttäminen ainoana tiedotusvälineenä voi olla houkutteleva vaihtoehto, mutta se ei saa olla ainoa keino, sillä kaikilla asukkailla ei välttämättä ole mahdollisuutta tai taitoa käyttää Internetiä. Sähkökatkon aikana pääsy verkkosivuille voi olla estynyt kaikilta muiltakin. Verkkosivuilla ei myöskään välttämättä tule käytyä riittävän usein. Alla on listattu keinoja, joilla pelastussuunnitelmasta voidaan tiedottaa:

Tiedotus- tai infotilaisuudessa

- koko pelastussuunnitelma sen laatimisen tai päivittämisen jälkeen
- merkittävimmät riskit ja niiden ehkäisy
- tärkeimmät toimintaohjeet
- omatoiminen varautuminen huoneistokohtaisesti

Ilmoitustauluilla

- yleiset toimintaohjeet vaaratilanteissa
- tärkeimmät yhteystiedot
- tiedot pelastussuunnitelman sijainnista
- muistutus pelastussuunnitelman merkityksestä ja tärkeimmistä sisällöistä
- esim. kuukausittain tai vuodenajoinnain vaihtuva tietoisku ajankohtaisista turvallisuusasioista ja toimintaohjeista (myrskyt, liukkaus, kynttilät...)

Verkkosivuilla

- koko pelastussuunnitelma
- toimintasuunnitelmat aihepiireittäin
- ajankohtaisia tiedotteita

Huoneistokohtaisesti

- säännöllisiä tiedotteita pelastussuunnitelman sisällöistä

Yhtiö- ja asukaskokouksissa

- pelastussuunnitelma ja turvallisuus vakioaiheena
- turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä, epäkohtia ja lähtöä piti -tilanteita

Pihatalkoissa ja muissa tapahtumissa

- pelastussuunnitelmasta ja turvallisuuskysymyksistä lyhyesti
- voidaan järjestää erillinen turvallisuuskävely, pelastusharjoitus tai alkusammutuskoulutus

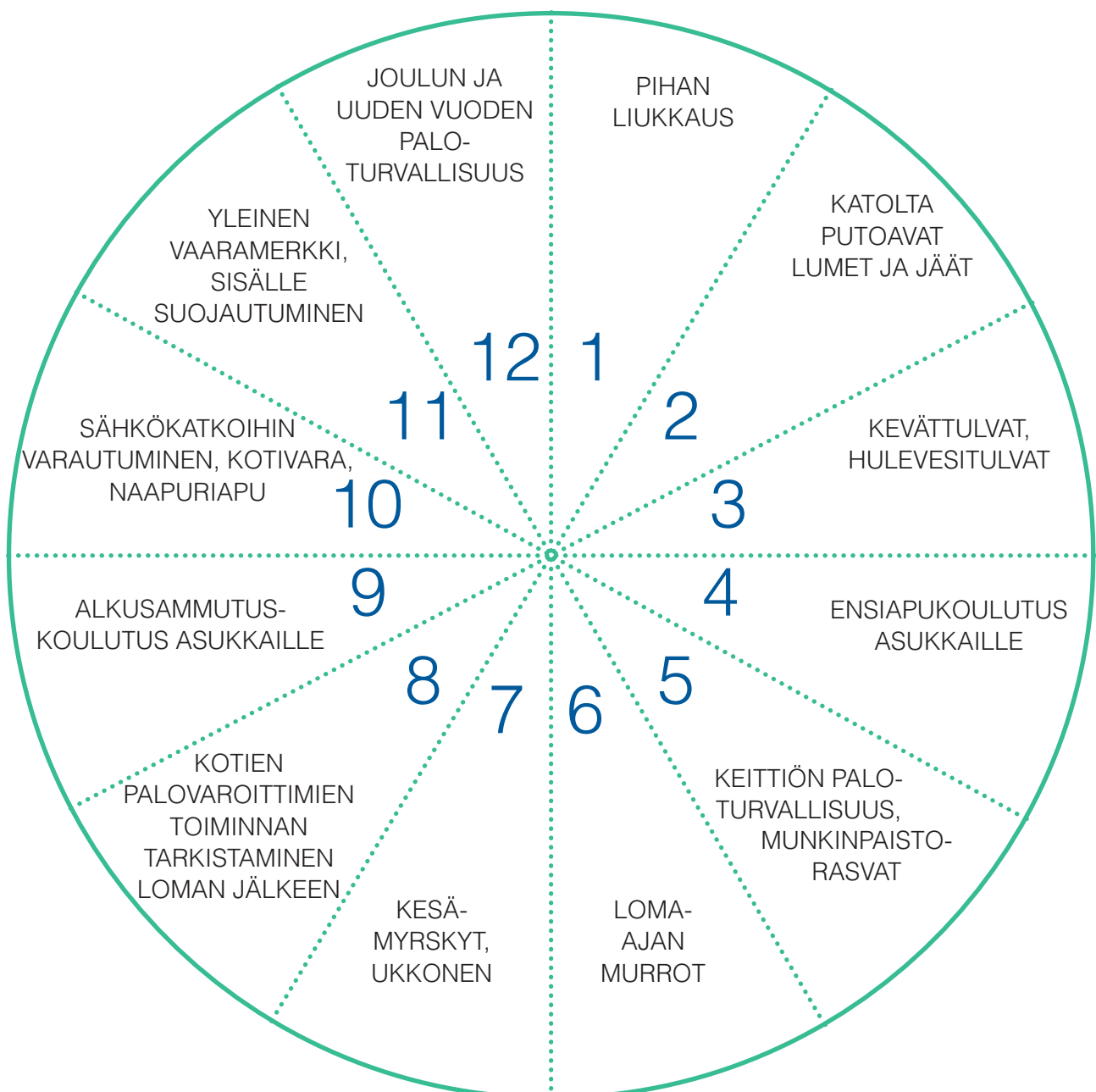
Isännöitsijäntodistuksessa

- Lisätiedoissa tulisi olla tieto ”pelastussuunnitelma laadittu, pvm.” ja mistä pelastussuunnitelma löytyy.

TEHTÄVÄ 11: Viestinnän vuosikello

Viestinnän suunnittelussa voidaan käyttää apuna vuosikelloa, jossa otetaan huomioon eri vuodenaikoihin ja ajankohtiin liittyvät vaarat ja riskit. Tällaisia ovat esimerkiksi talven liukkaus tai kevät-, kesä- ja syysmyrskyjen aikaiset sähkökatkot. Niiden lisäksi mukaan on hyvä sijoittaa muita tiedotettavia turvallisuusaiheita, kuten asumisen paloturvallisuuteen liittyvät seikat. Myös turvallisuus-koulutukset ovat osa viestintää, joten nekin kannattaa kirjata mukaan vuosikelloon.

Viestintäaiheita kannattaa päivittää vuosittain ja tarvittaessa muulloinkin. Jotkut asiat saattavat korostua jonain vuonna ja olla vähäisemmässä roolissa seuraavana. Esimerkiksi katolta putoavan lumen riskiä ei ole lumettomana tai hyvin vähälumisena talvena.

Kuva 2: Esimerkki taloyhtiön viestinnän vuosikellosta. Kuukaudet näkyvät kuvassa sektoreina.

TEHTÄVÄ 12: Viestintäsuunnitelmataulukko

Tiedotettavien aiheiden, sopivien ajankohtien ja muiden tiedottamiseen liittyvien seikkojen kirjaaminen omaan taulukkoonsa helpottaa viestinnän suunnittelemista vuosittain. Viestintäsuunnitelmataulukkoa voidaan käyttää vuosikellon

lisäksi tai vaihtoehtona sille. Aiheet voidaan ryhmitellä taulukkoon myös teemoittain, kuten paloturvallisuus, pihan turvallisuus, kunnallistekniikan häiriöt. Vastuhenkilön tehtävänä on valvoa, että asia tulee hoidetuksi.

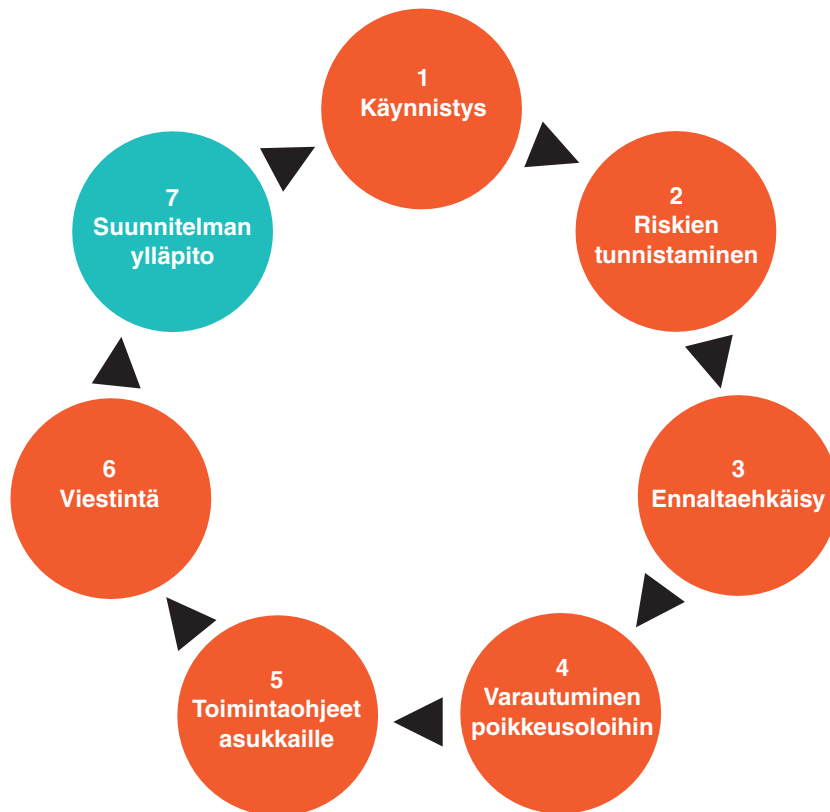
AIHE	TILAISUUS/ KEINO	MATERIAALIT	AJANKOHTA	HOIDETTU PVM	VASTUU- HENKILÖ
PELASTUSSUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN YLEISESTI TALOYHTIÖN ASUKKAILLE	TALOYHTIÖN INFO- TILAISUUDESSA	PELASTUSSUUNNITELMA OHJEINEEN JA MUINE LIITTEINEEN	ELOKUUN VIIMEINEN VIIKKO		
OMATOIMINEN VARAUTUMINEN SÄHKÖKATKOIHIN	ILMOITUS- TAULULLA	TIEDOTE ASUKKAILLE	LOKAKUU		
ALKUSAMMUTUS	KOULUTUS	TULEVAT KOULUTTAJALTA	MARRASKUU		
MUUTA, MITÄ?					

Kuva 3: Esimerkkejä viestintäsuunnitelmataulukkoon kirjattavista asioista.

Viestinnän suunnitelmat on nyt laadittu. Tämän jälkeen on vuorossa pelastussuunnitelman ylläpitoa tukevista toimenpiteistä sopiminen.

Vaihe 7

SUUNNITELMAN YLLÄPITO

Turvallisuuden säännöllinen seuranta ja pelastussuunnitelman säännöllinen päivittäminen ovat asumisturvallisuuden perusedellytyksiä. Hallituksen tai asukastoimikunnan on hyvä käsitellä pelastussuunnitelmaa vähintään kerran vuodessa ja arvioida päivitystarve. Lisäksi pelastussuunnitelma ja turvallisuusasiat on hyvä ottaa asukas- ja yhtiökokouksien vakioasiakohdaksi. Tämä toimii myös tiedottamisen keinona.

Pelastussuunnitelmaan kirjataan

- miten turvallisuustilannetta seurataan ja pelastussuunnitelmaa päivitetään
- ketkä turvallisuuspuutteita seuraavat
- miten ja kenelle vaaratilanteet ja puutteet ilmoitetaan
- miten tiedot säilytetään jatkossa tehtävää arviointia varten.

TEHTÄVÄ 13: Omatoiminen turvallisuusseuranta

P elastussuunnitelman päivittämistä tukee asukkaiden ja muiden kiinteistön käyttäjien omatoiminen turvallisuusseuranta, joka auttaa havaitsemaan turvallisuudessa olevia puutteita ja vaaratekijöitä. Tietojen välittäminen asukastoimikunnalle, taloyhtiön hallitukselle tai turvallisuustiimille tekee viestinnästä vuorovaikutteista.

Kun ilmoittamis- ja kirjauskäytäntö on saatu toimi-

vaksi, on kiinteistöllä käytössään toimiva väline onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisytyön kehittämiseksi. Puutteet ja muut turvallisuushavainnot sekä toimenpiteet niiden hoitamiseksi voidaan kirjata toimenpidetaulukon. Useimpiin epäkohtiin tulee puuttua välittömästi. Toimenpidetaulukossa mainittu vastuhenkilö ei välttämättä hoida asiaa itse, vaan valvoo, että se tulee hoidetuksi.

PUUTE	PAIKKA	HAVAINNOITSIJAJ	TOIMENPIDE	AJANKOHTA	VASTUU HLÖ
LIUKKAUS	A-RAPUN KULMALLA	VIRTANEN, A3	HIEKOITUKSEN PARANTAMINEN > TIETO HUOLTOYHTIÖLLE	HETI JA TALVI- KUUKAUDET	
KEINUN KÖYSI ON KULUNUT	KESKIMMÄINEN KEINU	NIEMINEN, D37	UUSIEN KÖYSIEN VAIHTAMINEN > TIETO HUOLTOYHTIÖLLE	HETI	
MUUTA, MITÄ?					

Kuva 4: Esimerkkejä puutteiden kirjaus- ja toimenpidetaulukon kirjattavista asioista.

Turvallisuuskoulutus antaa lisää osaamista

Turvallisuuskoulutuksella lisätään niin asukkaiden kuin hallituksen tai turvallisuustiiminkin taitoja. Asukkaille on suositeltavaa järjestää **yhteistä koulutusta** ainakin ensiapu- ja al-

kusammutustaidoista. Asukkaiden olisi hyvä osata tehtävässä 9 mainitut taidot.

TEHTÄVÄ 14: Turvallisuuskoulutussuunnitelma

Lisätietoja omatoimisen varautumisen koulutuksesta löytyy osoitteesta www.spek.fi/pelastussuunnitelma.

Turvallisuuskoulutus antaa hallituksen ja turvallisuustiimin jäsenille lisää osaamista taloyhtiön turvallisuusasioiden hoitamiseen. Perus- ja jatkokoulutusmahdollisuudet kannattaa käyttää hyväksi. Taloyhtiön turvallisuuskoulutussuunnitelma voidaan rakentaa kahdella tavalla:

- Jokainen hallituksen tai asukastoimikunnan ja turvallisuustiimin jäsen saa kattavan koulutuksen.
- Koulutus jaetaan eri henkilöiden kesken, jolloin heidän saamansa koulutus täydentää toisiaan.
- Muistetaan myös uusien asukkaiden koulutustarpeet ja koulutetaan uusia poismuuttaneiden tilalle.

Koulutustiedot, kuten koulutusten nimet, ajankohdat ja niille osallistuneet henkilöt kannattaa kirjata muistiin.

Pelastussuunnitelman päivittämistä tukevista toimenpiteistä on nyt sovittu. Myös turvallisuuskoulutus on suunniteltu. Kun pelastussuunnitelman päivittämisen aika koittaa, avaa tämä opas alusta ja etene päivittämisessäkin vaihe vaiheelta.

PELASTUSSUUNNITTELU

Vähintään kolmen asuinhuoneiston rakennuksissa edellytetään kirjallista pelastussuunnitelmaa, jossa on esitetty rakennukseen liittyvät vaaranpaikat ja riskit sekä annettu ohjeet niiden ehkäisemiseksi ja vaaratilanteissa toimimiseksi. Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen omistaja tai haltija, mutta paras asukas- ja kiinteistöturvallisuus saavutetaan, kun pelastussuunnittelu tehdään aidossa yhteistyössä kiinteistön asukkaiden ja toiminnanharjoittajien, kuten kiinteistössä toimivien yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Tämä opas on tarkoitettu työkaluksi pelastussuunnitelman laatijoille. Opas täydentää sisäasiainministeriön keväällä 2012 julkaisemaa Asuinkiinteistön pelastussuunnitelman laadinta -ohjetta. Opas ei anna valmiita vastauksia vaan opastaa pelastussuunnitelman laatijoita omaehtoiseen ajatteluun lähtökohtanaan asuinkiinteistön erityispiirteet, ympäristö ja asukkaat.

Oppaan on tuottanut Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry. Oppaan tuottamiseen on käytetty Raha-automaattiyhdistyksen tukea.